

Aan:
Overkleeft, Virginia, de Boer-Leijnsma, de Jong

In afschrift aan:
Provinciale Staten van Utrecht

Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen ex. art. 47 betreffende Natuur&Milieu legt klacht neer bij Europese Commissie over Nederlands beleid rond de toepassing van bestrijdingsmiddelen in drinkwatergebieden
Datum	11-06-2024
Documentnummer	UTSP-1399819799-9311
Contactpersoon	Mieke de Jong
Telefoonnummer	+31636569455
E-mailadres	mieke.de.jong@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	LLO
Team	WEB
Bijlagen	Geen

Geachte heer Overkleeft, heer Virginia, mevrouw de Boer-Leijnsma en heer de Jong,

Toelichting (vragensteller):

Zaterdag 11 mei lazen wij op NOS.nl dat Natuur&Milieu een klacht heeft neergelegd bij de Europese Commissie omtrent het in Nederland geldende beleid rond de toepassing van bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden. Gesteld wordt dat dat beleid tekort schiet, waardoor de kwaliteit van ons grondwater mogelijk onder druk komt te staan: "Drinkwater- en natuurgebieden verdienen de hoogste bescherming", zegt Rob van Tilburg van Natuur & Milieu. "De Europese Commissie heeft gezegd: in dat soort gebieden moeten bestrijdingsmiddelen geminimaliseerd of uitgebannen worden. Nederland komt die verplichting niet goed na", zegt hij.'

Volgens het bericht ging de Minister van LNV ervan uit dat in heel Nederland al een verbod rustte op het gebruik van bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden. Dat dat niet zo blijkt te zijn kwam voor hem als een verrassing – hetgeen wellicht voor u dan weer een verrassing is.

Vraag:

1. In het Handelingsperspectief lezen we dat de provincie onderzoek gaat doen naar de invloed van infiltrerend oppervlaktewater op de grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden. Wanneer verwacht u daarvan de resultaten, en betreft u het onderzoek van Natuur & Milieu hierin?

Antwoord:

Als provincie voeren wij een grondwaterbeschermingsbeleid om verontreiniging van het grondwater te voorkomen. Uit informatie uit de gebiedsdossiers blijkt echter dat soms ook stoffen worden aangetroffen

waarvan het vermoeden is dat deze via het oppervlaktewater worden aangevoerd. Allereerst willen we in het onderzoek bepalen bij welke grondwaterwinningen de invloed van het oppervlaktewater groot is. Vervolgens willen we bepalen wat de invloed van het oppervlaktewater is op de kwaliteit van het grondwater dat voor drinkwaterbereiding wordt gebruikt (het zogenaamde ruwwater). Afhankelijk van de invloed kan dit leiden tot aanvullende maatregelen, beleid of regels. Wij verwachten dit onderzoek in 2025 uit te voeren. Afhankelijk van de beschikbare capaciteit ronden we dit onderzoek in 2025 of 2026 af. Daar waar mogelijk zullen we de onderzoeksresultaten van Natuur en Milieu hierin betrekken.

Vraag:

2. In het Handelingsperspectief lezen we ook dit: 'We nemen deel en dragen financieel bij aan een gezamenlijk project van CLM (Centrum voor Landbouw en Milieu) en een aantal provincies en drinkwaterbedrijven over gewasbescherming in grondwaterbeschermingsgebieden.' Wanneer kunnen we de uitkomsten van dat project verwachten? Zijn er provincies bij dat project betrokken waar nu al een verbod geldt?

Antwoord:

Het gezamenlijke project met CLM onder de noemer "Gewasbescherming in grondwaterbeschermingsgebieden: naar een gecoördineerde aanpak" is gestart in 2020 met een inventarisatie en prioritering van knelpunten rond gewasbeschermingsmiddelengebruik in grondwaterbeschermingsgebieden. We werken aan 3 sporen:

1. Naar een heldere, consequente communicatie:

Een van de resultaten van dit spoor staat in onderstaand nieuwsbericht te lezen.

[Beperkingen voor bescherming grondwater makkelijk vindbaar in toelatingendatabank | Nieuwsbericht | College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden \(ctgb.nl\).](#)

2. In overleg over een effectievere grondwaterbescherming:

Er hebben verschillende gesprekken plaats gevonden met als doel een gedeelde probleemanalyse. De probleemanalyse is gedeeld met de landelijke Studiegroep Grondwater. Het eindrapport van de studiegroep is lezen via de volgende link: [Grondwater: onzichtbaar en onmisbaar advies Studiegroep Grondwater | Rapport | Rijksoverheid.nl.](#)

3. Samen met de landbouw werken aan een verdienmodel in grondwaterbeschermingsgebieden.

Het tussenresultaat is een toolbox met verschillende instrumenten:

[Toolbox Drinkwater | CLM Onderzoek en Advies.](#) Deze toolbox beoogt betrokkenen te helpen in de zoektocht naar een verdienmodel voor boeren in grondwaterbeschermingsgebieden. De komende periode worden de onderdelen uit de toolbox verder uitgewerkt, mede in afwachting van de resultaten van het onderzoek genoemd bij vraag 1.

Inmiddels is er ook een gecoördineerde oplossing van het vraagstuk van de afvoer van restanten gewasbeschermingsmiddelen van agrarische bedrijven gekomen. Via de STORL (Stichting Opruiming Restanten en Lege verpakkingen in de land- en tuinbouw) kunnen nu niet alleen lege verpakkingen, maar ook restanten van gewasbeschermingsmiddelen worden ingeleverd door telers en loonwerkers.

Er zijn nog geen provincies waar een verbod geldt voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden.

Vraag:

3. In hetzelfde document stelt u dat de provincie lokaal een verbod in kan stellen, 'mits doeltreffend.' Op welk moment is zo'n verbod inderdaad doeltreffend? Kunnen de uitkomsten van de diverse lopende

onderzoeken hierin een rol spelen? En zou u de voor- en nadelen van een mogelijk verbod eens op een rijtje kunnen zetten?

Antwoord:

In artikel 3:4 van de Awb staat dat de nadelige gevolgen van een besluit voor een of meer belanghebbenden niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen. Een gebiedsgericht verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen, wil het juridisch houdbaar zijn, moet dus 1) geschikt zijn om het doel te bereiken, 2) noodzakelijk zijn en 3) evenredig zijn (zie ook: Kst 27 858, nr. 633). Dat laatste houdt in dat er niet volstaan kan worden met een minder vergaande maatregel. 'Doeltreffend' is dus breed op te vatten en een verbod is pas doeltreffend als aan deze drie vereisten is voldaan.

De inzet van een verbod als een juridisch instrument heeft voor- en nadelen. Een voordeel van een verbod is dat het duidelijkheid schept en goed handhaafbaar is, maar een nadeel is dat het erg ingrijpend kan zijn voor degenen tot wie het verbod gericht is. Dat maakt dat de noodzaak voor verbod in een specifiek gebied goed te onderbouwen moet zijn.

Naast juridische zijn er ook meer beleidsmatige voor- en nadelen voor een verbod op gewasbeschermingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden. We zijn net gestart met verschillende onderzoeken hiernaar in de provincie Utrecht. Om te komen tot een besluit, zullen we alle voor- en nadelen tegen elkaar afwegen. Wij informeren u over de uitkomsten van de onderzoeken. Deze verwachten we rond Q2 2025. Dit betrekken we in de tweede herziening van de omgevingsvisie en –verordening. De risico's op het creëren van een ongelijk speelveld nemen we hierin mee.

Aanvullend merken we op dat op rijksniveau meerdere ontwikkelingen zijn, zoals de recent aangenomen motie 663 (verzoekt de regering ervoor zorg te dragen dat de toelating van gewasbeschermingsmiddelen door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) en de toepassing van deze middelen in overeenstemming worden gebracht met de normering van de Kaderrichtlijn Water) en 1648 (verzoekt de regering middelen met de werkzame stof glyfosaat zo veel mogelijk van de markt te halen totdat onomstotelijk bewezen is dat ze geen risico vormen voor de gezondheid). In onze afweging nemen we deze ontwikkelingen mee.

Vraag:

4. Hierop voortbordurend: op welk niveau zou zo'n verbod idealiter moeten worden uitgevaardigd: lokaal, regionaal, nationaal of Europees?

Antwoord:

Een verbod op het gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen is zeker op Europees niveau mogelijk, maar de weg er naar toe is een lange weg. Op Europees niveau staat de Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden toe dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in specifieke gebieden wordt verboden.

Ook op nationaal niveau is een algemeen verbod van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen in theorie mogelijk. Met de organisatie van het omgevingsrecht in Nederland is echter besloten om de provincies aan te wijzen als bevoegd gezag voor de bescherming van het grondwater. Dit komt overeen met het subsidiariteitsbeginsel van de Omgevingswet. Taken en bevoegdheden worden zoveel mogelijk op decentraal niveau belegd. Juist ook vanwege het feit dat op provinciaal niveau gebiedsgericht bekeken kan worden waar een dergelijk verbod ingesteld kan worden, maakt een verbod op provinciaal niveau te verkiezen boven een verbod op landelijk niveau. Indien een verbod op gemeentelijk niveau zou worden ingevoerd, nog los van het feit dat het een bevoegdheid is van de provincie, zou het teveel tot versnippering en ongelijkheid leiden.

Vraag:

5. De provincie staat aan de lat voor gezondheid en welzijn van onze inwoners. De beschikbaarheid van schoon drinkwater voor iedereen is daarbij een voorwaarde. Daarbij komt dat we een verantwoordelijkheid hebben in de bescherming van onze natuur. Is het op dit moment mogelijk die belangen optimaal te behartigen, en de toepassing van bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebied te blijven toestaan?

Antwoord:

Op dit moment is ons drinkwater schoon en van een kwaliteit die tot de beste van de wereld kan worden gerekend. Er komen in ons drinkwater, na zuivering, geen bestrijdingsmiddelen voor. In het ruwe water vinden we soms wel deze middelen. Bovengronds worden de gebieden waar het regenwater infiltreert voor diverse doeleinden benut. Een optimale balans geeft ruimte aan de ondergrondse drinkwaterfunctie én het bovengronds gebruik. In de antwoorden hierboven heeft u kunnen lezen dat wij op zoek zijn naar een doelmatige aanpak waarbij de ondergrondse- én bovengrondse belangen optimaal worden gediend. Als blijkt dat een verbod op middelen bijdraagt aan deze balans dan zullen we dat overwegen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen